

ZÁNĚTY ŽENSKÝCH POHLAVNÍCH ORGÁNŮ - VULVA, POCHVA, HRDLO

=je odpovědí organismu na poškození tkáně. Fyziologicky zastává obrannou funkci, ale může být také poškozující reakcí organismu

DĚLENÍ:

- dle příčiny
- způsob šíření
- topograficky - dle určité oblasti
- akutní x subakutní x chronické
- x asymptomatický - bezpříznakové

RŮZNÉ PŘÍČINY A SOUVISLOSTI:

- věk
- hormonální aktivita ženy, těhotenství
- hygiena a životní styl, sexuální aktivita, fertilita
- přidružené choroby - interní onemocnění(např. cukrovka -kvasinka) a léky(např. Antibiotika nám udělají kvasinkovou infekci)

TYPY ZÁNĚTU

- virový
- bakteriální
- kvasinky a plísně
- parazitární

ŠÍŘENÍ:

- ascendentně(vzestupně)- od zevního genitálu-přes čípek do dělohy- přes vejcovody až do břicha - například sepse - descendentně(sestupně) - např. apendicitida - kdy se od appendixu přesune zánět na vaječník a vejcovod - nastane tubo ovariální absces

TOPOGRAFICKY:

- vulvitis - zánět vulvy (zevních pohlavních orgánů) a vaginitis - zánět poševní sliznice
- kolpitis - zánět pochvy, cervicitis- zánět děložního hrdla (čípku), endocervicitis
- metritis - zánět dělohy a endometritis - zánět sliznice děložního těla, parametritis - zánět závesného aparátu dělohy - salpingitis - zánět vejcovodu, oophoritis - zánět vaječníku, priooophoritis adheziva- zánět povrchu vaječnickové blány - pelvic inflammatory disease - hluboký pánevní zánět
- pelveoperitonitis - zánět pánevní pobříšnice
- absces cavi Douglasi - hnisavá forma zánětu pánevní pobříšnice

OCHRANNÉ FAKTORY PŘED ZÁNĚTEM

1. pubické ochlupení a malé stydké pysky uzavírající poševní vchod
2. uzavřený hymenální prstenec - důležité u dětí - každý výtok u dítěte dovyšetřit
3. kyselé pH pochvy - laktobacil
4. uzavřená zevní branka děložního hrdla
5. hlenová zátka na děložním čípku
6. uzavřená vnitřní branka děložního hrdla
7. směr kmitání řasinek vejcovodu
8. fimbrie uzavírající vejcovody

GYNEKOLOGICKÉ VYŠETŘENÍ

- anamnéza
- co pacientku přivádí, subjektivní obtíže
- výtok, zápach, bolest, močení, krvácení
- časový vývoj, předchozí terapie, přidružená onemocnění
- samotné vyšetření
- **zevní genitál**- pohled (zarudnutí, otok, co ji bolí, puchýřky...)
- **in species** - výtok (konzistence, barva, zápach), otok a zarudnutí sliznic, povrch čípku, sekrece z hrdla
- pH papírek** - na stav prostředí(kyselé nebo zásadité),
- KOH test** - štětičkou stěr z pochvy - dáme na sklíčko, KOH roztok (pozitivní test - cítíme rybí zápach - infekce anaerobní)
- **palpační bimanuální vyšetření** - bolestivý fokus, bolestivá taxe čípkem
- UZ malé pánve - tvar dělohy, obsah, rozšíření vejcovodů, velikost ovarii, volná tekutina v Cavum Dougalasi
- kolposkopie a cytologie
- laboratorní vyšetření
- odběry**- KO, koag, biochemie ... CRP a bílé krvinky - markery zánětu - při rozsáhlém nálezu

kultivace - cíleně ze zanícené oblasti, pochva, moč, abscesová dutina či výtok
moč - vedle dělohy je močový měchýř, který je hodně častou oblastí infekce - zánět močových cest, takže vyšetřujeme moč

- **nativní stěr** na mikroskopii - stěr na sklíčko- mikroskopické hodnocení - např. Trichomoniasa , kvasinky
- CT - zánět v břišní oblasti - diagnostická rozvaha a rozpaky před operačním řešením
- MRI (magnetická rezonance) - zobrazení malé pánve - je přesnější než CT vyšetření konziliární vyšetření- chirurg , internista - ev. imunolog, diabetolog, endokrinolog, urolog

LÉČBA

- konzervativní

- **hygienu, bylinné odvary** na záněty vulvy (DUBOVÁ KÚRA NEBO ŘEPÍK)- použití zevně
- **výplach pochvy** - desinficenc - proplach pochvy (dělají se několikrát během dne) - Rosalgin- sprška, Tetraborovové bobule
- **ATB** - dle charakteru výtoku, lokální přípravky, empiricky (= ze zkušenosti) volená, po výsledcích kultivace zaléčit cíleně,

antivirotika- zánět virového původu - např. herpes genitalis

antimykotika - na kvasinky, **antiparazitika** - na parazitární onemocnění

- lokální- v místě určitém x systematická - do celého těla

- chirurgická - podle rozsahu nálezu, při selhání konzervativní terapie, abscesové dutiny

- Ibi pus, ubi evakuans = kde je hnis, vypust' - například při abscesu
- musíme myslet na zachování fertility(plodnosti)

- léčba sexuálních partnerů,

- hlášení hygieně o sexuálně přenosných onemocněních - syfilis, kapavka, měkký vřed

PREVENENCE

- hygiena a návyky

- zeptat se na vše - návyky hygienické, včetně charakteru spodního prádla, typ pracího prášku, jestli chodí na ostro
- stravování - (cukr) a životního stylu (kouření- ovlivňuje imunitu ženy)

- **sexuální výchova a prevence STD**

menses - některé záněty menstruačním krvácením vymizí - kvasinková infekce;

nebo se objeví před menses (trichomoniasa)

Probiotika(+ při ATB terapii z jiné příčiny) -

vaginální probiotika, ne střevní (Gynlmun,

Gynopevaryl)

- cave: různé typy poševního prostředí - např. mn. laktobacilů

VULVITIS - zánět vulvy (z venku)

- často se objevuje u starších žen - atrofie sliznic v důsledku hormonálního poklesu, křehkosti thání, vznik drobných ran dráždění močí (únik, vlhké prostředí - inkontinenční vložky v.s. menstruační)

příčina může být:

bakteriální infekce - folikulóza, furunkulóza - hygiena, holení

mykotická infekce - u diabetiček

virová infekce - herpes genitalis - typické puchýřnaté onemocnění, velmi bolestivé

alergická reakce - kontaktní alergie, nový prací prášek

klinický průběh: rozmanitý dle původce zánětu - zarudnutí, otok vulvy, bolestivost, hnisavý sekret

pruritus vulvae - svědění - děti škrábáním vznik ragad a ran a poté sekundární bakteriální infekce

pseudodysurie - bolesti při močení - bolesti při začátku močení na základě prasklinek

léčba: lokální terapie - masti (antibiotické i antimykotické), oplachy z bylinných kůr + Rosalgin

BARTHOLINITIS - zánět vestibulární žlázy (absces x prostá cysta je nezáneřlivá)

- lokalizace: zánět v dolním okraji velkého stydkého pysku - má tvar bouličky , velikost různá

- postihuje často mladé, sexuálně aktivní ženy - příčina - ucpaný vývod z žlázy

- zánět často vytvoří **bakteriální zánět** - Staphylococcus aureus, Neisseria gonorrhoea

- Bartholiniho žláзка má svoje vlastní pouzdro, který žlázku ochraňuje ... vzniká absces

příznaky:

- zarudnutí, otok, bolestivost různé intenzity (prostá cysta nebolí, jen je nápadná a může být překážkou)
- bolestivé - žena nemůže ani sedět v čekárně
- rychlost vývoje variabilní(různá) - může se objevit i přes noc
- rekurence(opakovaný výskyt)
- x zduření při pohlavní aktivitě - není zánětlivého původu, náplň hlenem, tekutina se spontánně vstřebá, není bolestivé

léčba:

- konzervativní th. - absces, cysta - **incisí** vypustit, poté **dren , proplach** (H₂O₂, Betadine)
- chirurgická - 1. chirurgické extirpace - jen v nezápětlivém terénu - vzniká kapsa, delší hojení, jizva
2. chemoextirpace žlázy - do žlázy se aplikuje argentum nitricum - lúpis(kamínek), kamínek na sebe naválí to pouzdro a uleptá to, za 2 dny se pouzdro vytáhne a vzniká zde jen malá ranka na 1 steh
- kamínek potřebuje aby pouzdro bylo zachované aby jsme nepoleptali i okolí, možno i u abscesu
- antibiotika - dle nálezu - přidružený zánět okolní tkáň (cellulitis, flegmona), celková odezva organismu , průnik přes pouzdro?
- cave opakovaný zánět a porušené pouzdro

KOLPITIS a vaginitis - zánět v pochvě

- porucha poševního prostředí - výtok - charakter, zápach, hojnost, barva
- záněty mohou mít vazbu na menstruační cyklus - před / po menses - menstruaci se vyhojí
- stanovení pH prostředí, KOH čichový test(rybí zápach), mikroskopie, kultivace - primárně ji nepotřebujeme znát

- dle vyšetření volená terapie:

- kvasinková kolpitis - bílé hrudky a vodnatá složka výtoku, svědění - léčení antimykotika
- smíšená bakteriální flora - žlutý až žlutozelený, zápach - léčení ATB lokálně - Macmirror
- pohlavně přenosné choroby - kapavka - ATB
- prvok - trichomoníáza - toho vidíme pod mikroskopem - ATB

BAKTERIÁLNÍ VAGINOZA - nezápětlivá porucha poševního systému = vaginóza

- častá , u žen s IUD, pokles množství laktobacilů a přemnožení jiných bakterií
- zmožení anaerobních bakterií - bakterie Gardnerella vaginalis
-

příznaky: hojný vodnatý bílý výtok, lepkavý, až naředlý

zápach po rybách - KOH pozitivní, zásaditý výtok
maximum obtíží ráno, po pohlavním styku - alkalizace poševního prostředí

léčba: lokální - ATB krémy nebo globule, probiotika

TRICHOMONIÁZA - sexuálně přenosná nemoc způsobená prvokem Trichomonas vaginalis

původce - prvok bičíkovec - Trichomonas vaginalis (nátěr na sklíčko pod mikroskopem je vidíme)

příznaky:

- akutní forma - hojný vodnatý, zpěněný výtok, pálení rodidel, dysurie, zduření, zarudnutí poševní sliznice
- děložní čípek má jahodový charakter

- léčba: ATB lokální nebo celková p.o. Tablety , léčba sexuálních partnerů

KVASINKOVÝ ZÁNĚT POCHVY - vulvo - vaginální kandidóza - candida albicans

- častý poševní zánět
- příznaky: páli, bílý, svědí, tvarohovitý, zevní genitál i pochva zarudlý
- při užívání antikoncepce je častý kvasinkový zánět a v těhotenství - estrogen zvyšuje jejich proliferaci - kvasinky - podmíněné patogenní organismy - za určitých příčin, jinak v pochvě běžně žijí
- zvyšují hladinu cukru - diabetes melitus - častý zánět

- poruchy imunity, upravit životní správu

- **diagnóza:** typický charakter obtíží, mikroskopický průkaz kvasinek, kultivace, nízké pH-kyselé

- **léčba:**

- antimykotiky - jsou i různé mastičky, které se mažou uvnitř nebo i zvenku
- životní styl, stravování a hygiena

AEROBNÍ VAGINITIS - hnisavý zánět

- aerobní bakterie, GBS, E. Coli

- zakalený hojný výtok, zarudnutí sliznic, hnilobný zápach, KOH negativní

- léčba - ATB lokálně - Macmirror

CERVICITIS - zánět děložního hrdla (čípku)

- akutní x chronická ,
- cervikovaginitis (akutní, symptomatická) ... endocervicitis (tendence k chronickému) , až zánět v malé pánvi

klinický průběh:

- hojný výtok
- tupá bolest za sponou, bolestivá taxé čípkem
- bolesti v kříži
- subfebrilie
- sekundární dysmenorrhoe - porucha menstruačního cyklu - projeví se krvácením
- dyspareunie - bolest při pohlavním styku

- prosáknutí, zarudnutí hrdla - viditelné kolposkopem - sytě červený , olupování epitelu na povrchu, jahodový

- **původci - bakteriální, chlamydie, trichomonády**

léčba: laboratoř, kultivace z hrdla děložního (na chlamydie zvláštní stěrovka) , ATB systémově, léčba sex. partnerů

SLOVNÍČEK:

vulvitis - zánět vulvy - zevního genitálu

pruritus vulvæ - svědění vulvy

Bartholinitis - zánět Bartholiniho žlázy

chemoextirpace - chirurgická metoda odstranění žlázy pomocí vložení chemické látky

kolpitis - z řečtiny, vaginitis - z latiny - zánět pochvy

cervicitis - zánět hrdla děl.

kolposkopie - zobrazovací vyšetření hrdla děl. pomocí optického přístroje s mikroskopickým zvětšením